

**ИЗСЛЕДВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ НА УЧЕНИЦИ ОТ
ТРАНСПОРТНИ СПЕЦИАЛНОСТИ, ИЗУЧАВАНИ В ДУАЛНА
ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ**

Камен Божидаров Христов
editors@spisanie.to

*Висше транспортно училище „Тодор Каблешков“
Ул. Гео Милев 158, София 1574
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ*

***Ключови думи:** обучение чрез работа, дуална форма на обучение, средно професионално образование, транспортен сектор, качество*

***Резюме:** Квалифицираният персонал е от ключово значение за ефективността на извършваната дейност във всяко едно предприятие.*

Една от възможностите за осигуряване на специалисти, които реално имат знанията и уменията да се реализират в конкретното предприятие дава дуалното обучение.

Настоящата публикация има за цел да представи част от резултатите от проучване, измерващо ефективността на обучението чрез работа (дуална форма на обучение), проведено сред 74 ученици в дуална форма на обучение, от специалности „Автотранспортна техника“ и „Автомобилна мехатроника“.

ВЪВЕДЕНИЕ

В изследването си „Качеството на швейцарската система за първоначално професионално образование и обучение чрез възприятието на стажантите за връзките между училището и учебната компания” [1] Florinda Sauli, Matilde Wenger, Valentin Gross & Jean-Louis Berger, очертават следното: „Резултатите показват, че като цяло стажантите (учениците б.а.) възприемат връзките между обучението в училище и в учебната компания като добри и ефективни. Въпреки това, някои стажанти (ученици б.а.) – особено от техническите професии – са усетили, че това, което са научили в училище, не е полезно и не е в съответствие с обучението им в учебната компания.”

Настоящата публикация има за цел да представи част от резултатите от проучване, изследващо нагласите на учениците в дуална форма на обучение, проведено сред 74 ученика от специалности „Автомобилна мехатроника” и „Автотранспортна техника”, обучавани в компании от Транспортния сектор.

1. ЦЕЛИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Да се съберат и анализират данни за възприятия/нагласите на учениците в системата на средното професионално образование, от специалности „Автомобилна мехатроника” и „Автотранспортна техника”, по отношение на обучението чрез работа (дуална форма на обучение).

Да се потърси отговор на въпроса: „С какви инструменти и при какви условия може да се постигне по-висока мотивация на учениците за придобиване на умения полезни в професията?“.

2. ТЕОРЕТИЧНА ПОСТАНОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ

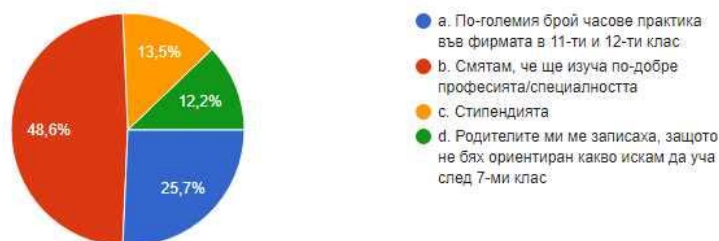
Изследването е проведено чрез анкетиране на 74 ученика от 11-ти и 12-ти клас от градовете София, Перник и Ямбол, които се обучават в дуална форма на обучение по специалности „Автомобилна мехатроника“ и „Автотранспортна техника“.

Изследването е проведено чрез анонимни онлайн анкети с 6 затворени въпроса, всеки от тях с 4 възможности за отговор, попълнени от учениците през месеците февруари и март 2022 г.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

На база проведеното анкетиране ще представим резултатите от отговорите на учениците, като за всеки от шестте въпроса от анкетата ще посочим тези отговори събрали най-висок процент от респондентите:

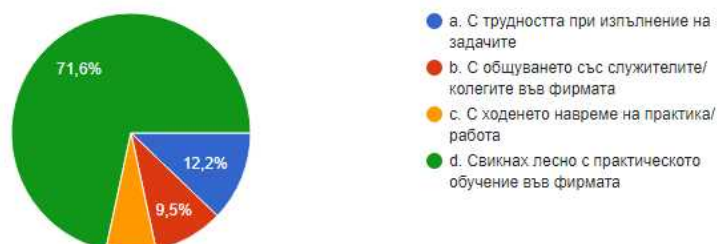
1. Коя е основната причина да кандидатствате за специалност в дуална форма на обучение? [Копиране](#)
74 отговора

Фиг. 1. Коя е основната причина да кандидатствате за специалност в дуална форма на обучение?

С 48,6% отговор „б. Смятам, че ще изуча по-добре професията/специалността“, очертава част от мотивацията на учениците, докато отговор „а. По-големия брой часове практика във фирмата в 11-ти и 12-ти клас“ с 25,7%, показва друго предимство на обучението чрез работа, важно за работодателите – повишена мотивация за придобиване на умения в работната среда на компанията.

2. С кое най-трудно свикнахте при практическото обучение във фирмата? [Копиране](#)
74 отговора

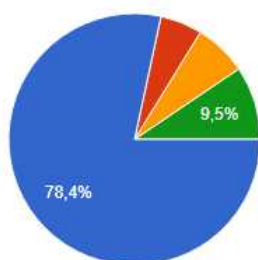

Фиг. 2. С кое най-трудно свикнахте при практическото обучение във фирмата?

3. Какво мислите за наставника, който води практическото обучение във фирмата?

 Копиране

74 отговора

- а. Наставникът ми отделя достатъчно време и ми дава интересни задачи
- б. Наставникът не ми отделя достатъчно време, но ми дава интересни задачи
- в. Наставникът ми отделя достатъчно време, но ми дава безинтересни задачи
- д. Наставникът не ми отделя достатъчно време и ми дава безинтересни задачи

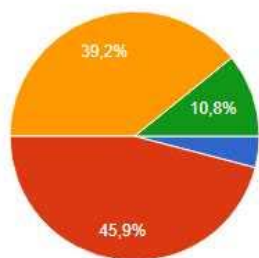
Фиг. 3. Какво мислите за наставника, който води практическото обучение във фирмата?

С 78,4% отговор „а. Наставникът ми отделя достатъчно време и ми дава интересни задачи”, очертава ползотворна учебно-работна среда, докато отговор „д. Наставникът не ми отделя достатъчно време и ми дава безинтересни задачи” с 9,5%, потвърждава нуждата от достатъчен брой наставници, които са мотивирани за работа с ученици.

4. Какво не харесвате в дуалното обучение?

 Копиране

74 отговора

- а. Лошата организация във фирмата, в която имам практика
- б. Стипендията е ниска
- в. Уча много излишни предмети в училище, които няма да са ми полезни в професията
- д. Не получавам достатъчно интересни задачи във фирмата, в която имам практика

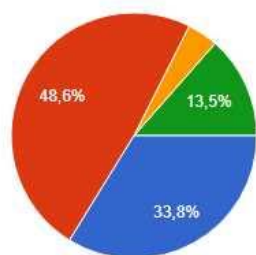
Фиг. 4. Какво не харесвате в дуалното обучение?

С 45,9% отговор „б. Стипендията е ниска”, разкрива една от възможните причини за ниска мотивация, докато отговор „в. Уча много излишни предмети в училище, които няма да са ми полезни в професията” с 39,2%, показва нуждата от учебни планове, в които основен фокус е професията.

5. Какво смятате да правите, след като завършите средно образование?

 Копиране

74 отговора

- а. Ще работя по специалността, но не мисля да уча повече
- б. Ще работя по специалността и успоредно ще запиша висше образование
- в. Няма да работя по специалността и не мисля да уча повече
- г. Няма да работя по специалността, но мисля да уча висше образование

Фиг. 5. Какво смятате да правите, след като завършите средно образование?

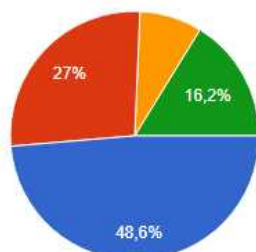
С 48,6% отговор „б. Ще работя по специалността и успоредно ще запиша висше образование”, очертава възможност, в посока привличане на тази значима група ученици от страна на работодателите, чрез договори за обучение, докато отговор „а. Ще работя по специалността, но не мисля да уча повече” с 33,8%, показва, че всеки трети анкетиран смята да работи като транспортен техник след успешно завършване.

Ще работя по специалността, но не мисля да уча повече” с 33,8%, показва, че всеки трети анкетиран смята да работи като транспортен техник след успешно завършване.

6. Бихте ли подписали трудов договор с фирмата, в която сте на практика, след като завършите средно образование?

 Копиране

74 отговора

- а. Да, ако заплащането и условията на труд са добри
- б. Да, ако заплащането е добро и имам възможност да уча висше образование, докато работя
- в. Да, дори заплащането да не е особено добро, ако имам възможност да уча висше образование, докато работя
- г. Не, имам други планове

Фиг. 6. Бихте ли подписали трудов договор с фирмата, в която сте на практика, след като завършите средно образование?

С 48,6% отговор „а. Да, ако заплащането и условията на труд са добри”, показва, че всеки втори ученик има настройка да продължи да работи, а отговор „б. Да, ако заплащането е добро и имам възможност да уча висше образование, докато работя” с 27%, показва, че всеки четвърти ще търси допълнително развитие чрез образование, докато работи.

Да, ако заплащането е добро и имам възможност да уча висше образование, докато работя” с 27%, показва, че всеки четвърти ще търси допълнително развитие чрез образование, докато работи.

4. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

На база резултатите от анкетирането се очертават няколко извода от изследването:

1. Практиката в реална работна среда сама по себе си повишава мотивацията на учениците за придобиване на професионални умения. Преобладаващият отговор на 2-ри въпрос от анкетата (71,6%) само затвърждава тази хипотеза.
2. Видно е, че очакванията към наставниците са високи и контактът с тях важен за учениците.

3. Ниските стипендии и утежнените учебни планове са демотивиращи за учениците.
4. Групата на учениците (48,6%), които казват, че ще продължат да учат докато работят след завършване на средното си образование, дава възможност на работодателите да ги привлекът като служители чрез форми на заетост и договори, позволяващи и подпомагащи успоредно обучение във ВУЗ. Отговор б на 6-ти въпрос (27%) от анкетата също потвърждава тази хипотеза.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проведеното анкетно проучване даде възможност да се оцени каква е нагласата на учениците от специалности „Автомобилна мехатроника” и „Автотранспортна техника”, по отношение на обучението чрез работа (дуална форма на обучение).

Проучването дава възможност да се отговори на въпроса: „С какви инструменти и при какви условия може да се постигне по-висока мотивация на учениците за придобиване на умения полезни в професията?”.

„Следователно, най-важните аспекти, допринасящи за висококачествено образование, се отнасят до социалните взаимоотношения (с връстници и учители в училище, с колеги, обучители и клиенти в обучаващата компания), отразяващи силната нужда от принадлежност (Baumeister & Leary, 1995), както и към съдържанието, което трябва да се учи в училище или задачите, които трябва да се реализират в учебната компания, по отношение на разнообразието и възприеманите връзки между теория и практика. Обратно, това, което допринася за ниското качество, се отнася главно до институционални аспекти, като образователната система, управлението на времето или заплатата.” [2]

ЛИТЕРАТУРА:

[1] Sauli, F., Wenger, M., Gross, V. & Berger, J.-L. (2019). The Quality of the Swiss Initial Vocational Education and Training System through Apprentices' Perception of the Connections between School and Training Company. In T. Deissinger, U. Hauschildt, P. Gonon, & S. Fischer (Eds.), Contemporary Apprenticeship Reforms and Reconfigurations (pp. 20-23). Zurich: Lit Verlag.

[2] Sauli, F., Wenger, M. & Berger, J.-L. (2019). Apprentices' perceptions of quality in the Swiss initial VET dual-system. In F. Marhuenda & M.J. Chisvert-Tarazona (Eds.), Pedagogical concerns and market demands in VET. Proceedings of the 3rd Crossing Boundaries in VET conference, Vocational Education and Training Network (VETNET) (pp.195-200) <https://doi.org/10.5281/zenodo.2641905>

STUDY OF THE ATTITUDES OF STUDENTS FROM TRANSPORT SPECIALTIES STUDIED IN A DUAL FORM OF EDUCATION

Kamen Bozhidarov Hristov
editors@spisanie.to

*Todor Kableshkov University of Transport
Sofia, 158 Geo Milev Str.
THE REPUBLIC OF BULGARIA*

Key words: *learning through work, dual form of learning, secondary vocational education, transport sector, quality*

Abstract: *In their study Sauli, F., Wenger, M. & Berger, J-L. (2019). Apprentices' perceptions of quality in the Swiss initial VET dual-system. In F. Marhuenda & M.J. Chisvert-Tarazona (Eds.), [2], Florinda Sauli, Matilde Wenger, Valentin Gross & Jean-Louis Berger outlined the following: "The results show that, in general, apprentices (students) perceive the links between school and school company as good and effective. However, some apprentices (especially students) - especially in the technical professions - have felt that what they have learned in school is not useful and is not in line with their training in the training company. "*

This publication aims to present some of the results of a study examining the motivation of students in the dual form of education, conducted among 74 students in "Automotive Mechatronics" and "Automotive Technics".

To collect and analyze data on the perceptions / attitudes of students majoring in "Automotive Mechatronics" and "Automotive Technics" in relation to work-based learning (dual form of education).

To look for an answer to the question: "With what tools and under what conditions can a higher motivation of students to acquire skills useful in the profession be achieved?"